

MASARYKOVA UNIVERZITA

Fakulta sociálních studií

katedra sociologie

Téma: Mary Poppins v Čechách aneb budoucnost českých chův.

Analýza diskuze na téma „chůva“ na webových stránkách www.rodina.cz

Kurz: SOC 455- Sociologie dětství

podzim 2004/2005

Vedoucí kurzu: Igor Nosál, Ph.D.

Zpracovala: Michaela Pyšňáková

55790@mail.muni.cz

1. prosince 2004

Brno

Mary Poppins v Čechách aneb budoucnost českých chův
Analýza diskuze na téma „chůva“ na webových stránkách www.rodina.cz

Osnova

1. **Mary Poppins – ideální chůva (úvod)** - úryvek z obsahu muzikálu Walta Disney „Mary Poppins“ z roku 1964.
2. **Dilema moderní matky**
3. **Důsledky chápání práce v domácnosti jako povinnosti ženy**
Přetrvávající hluboké rozdíly mezi průměrnými příjmy mužů a žen. ČST
Tabulka č. 1: Muži versus ženy - hrubá mzda za rok 2003
Tabulka č. 2 : Dělbá práce v domácnosti
4. **Služby v domácnosti**
5. **Návrat chův do českých domácností? Nedávná historie a současný trend.**
 - 5a) počátek 20. století
 - 5b) 50. léta 20. století
 - 5c) situace po roce 1989
6. **Analýza – operacionalizace, charakteristiky respondentek**
Tabulka. č. 3: Procentuální poměr počtu dětí respondentek
 - 6a) Agentury
 - 6b) Chůva na míru *Tabulka č. 4: Náplň práce chůvy*
 - 6c) *Analýza nejčastějších dotazů*
 1. *Studentka nebo babička? Tabulka č. 5+ tab.č 6: Studentka nebo babička?*
 2. *Zvykací doba*
 3. *Ceny za službu - hlídání dětí. Tabulka č.7: agentura Domov - ceník*
 4. *Chůva nebo paní na úklid?*
Tabulka č.8: Povinnosti chůvy: domácí práce vs. péče o dítě
Tabulka č.9: Povinnosti chůvy: domácí práce versus péče o dítě v %

Závěr

Bibliografie

1. *Mary Poppins – ideální chůva*

Manželé Banksovi z Třešňové ulice č.17 mají jeden velký problém - svoje děti. Oba jsou příliš zaneprázdnění, pan Banks prací v bance a paní Banksová schůzemi sufražetek, což by ani tak nevadilo, vždyť o ratolesti se přece může starat guvernanta... Potíž je v tom, že jak Jane, tak Michael nejsou zjevně s výběrem těchto pečovatelek spokojeni, protože u nich žádná dlouho nevydrží. A tak si šestá chůva za poslední čtyři měsíce balí kufry a rozezlený pan Banks musí psát další inzerát. Seznam s požadavky dětí striktně odmítne a roztrhaný ho hodí do krbu. V noci ovšem do domu vnikne západní vítr, zmocní se útržků a odnese je vzhůru k nebi. Ráno stojí na prahu domu Mary Poppinsová¹ s tím samým seznamem v ruce, tentokrát ale celým. Mary Poppinsová je na první pohled, i přes svůj mladý věk, důstojná, přísná a upjatá osoba, se kterou není radno žertovat. Ovšem na pohled druhý, jak užaslí Jane a Michael brzy zjistí, je Mary docela jiná. Ne obyčejná, ledajaká chůva, jakých jsou tisíce, ale bytost plná fantazie, která navíc umí čarovat! Velké dobrodružství začíná. Kolem Mary a jejího veselého kamaráda a muže všech řemesel Berta se pořád dějí podivuhodné věci, takže například i taková zdánlivě všední procházka do parku má do všedního zážitku daleko. A světe, div se, nebude mít nakonec Maryin kouzelný pohled na svět nějaký vliv i na rodiče? Že by si konečně všimli, že je jejich děti potřebují?

Osobně zkušenost s výchovou dítěte zatím ještě nemám, ale z úst mnoha mých kamarádek (maminek) již nesčetněkrát zaznělo „Kéž bych měla doma chůvu“. Tato práce s pomocí analýzy chatové diskuze na www.rodina.cz hrubě mapuje současnou situaci „znovu se rodící“ instituce chův v ČR. Dříve než pokročím ke komentování výsledků analýzy (diskuze na www.rodina.cz), stručně nastíním ústřední myšlenky práce.

Chůva v českém kontextu nebyla až do nedávné historie žádnou výjimkou. Ještě během období Masarykovy „První republiky“ si chůvy pořizovalo mnoho středostavovských domácností. Nejen ve městech, ale také na vesnici si mnoho rodin najímalo služku, která si přibírala často i funkci pečovatelky o děti. Vymizení chův z české rodiny souvisí s příchodem II. Světové války a ideologií komunismu, která následovala (5. kapitola). V dnešní době se chůva do českých domácností pomalu vrací. Za hlavní příčinu považuji transformaci rodiny do nukleární podoby a nárůst dvou-kariérových manželství. (2., 3., 4., kapitola). Fakt, že s mladými rodinami často již nežijí prarodiče, kteří by s výchovou a péčí o domácnost pravidelně pomáhali, nutí stále více mladých rodin najímat si placenou pomocnou sílu jak v péči o dítě, tak v udržování domácnosti (kap. 6). Tento trend je pomalý, ale má vzestupnou tendenci. Jako hlavní brzdy fungují stereotypy spojené s tradiční rodinou (dichotomie

¹ Muzikálová komedie MARY POPPINSOVÁ byla v roce 1964 zfilmována filmovými ateliéry Walta Disneyho. Za předlohu sloužila dětská knížka britské spisovatelky P.L. Traversové z roku 1934. W. Disney si knihu přečetl a usoudil, že příběh zasazený do Londýna r.1910, plný fantazie a bláznivých nápadů, je ideální předloha pro filmovou adaptaci. Samotné natáčení trvalo čtyři měsíce a dalších 11 měsíců zabralo vytváření speciálních efektů. Film byl oceněn pěti Oscary. Více informací o filmu je na stránkách <http://www.csfd.cz/film.php?21539>.

matka pečovatelka - otec - živitel), aniž by se často přihlíželo k obrovským změnám, kterými si struktura rodiny za posledních 50 let prošla. Absence zkušenosti mladých českých matek je faktorem, který považují za další skutečnost bránící tomu, aby se v českém společenském kontextu stala instituce chůvy naprostou samozřejmostí, jak je tomu na západě. Veřejná diskuze na www.rodina.cz, tematicky zacílená na problematiku chůvy je jedním z efektivních způsobů, jak šířit osvětu.

2. Dilema moderní matky

S každodenními, stereotypně se opakujícími povinnostmi ženy v domácnosti se dostává pocit marnosti a ubíjející bezvýhodnosti. Nikdy není dostatečně uklizeno, vypráno, vyžehleno a uvařeno tak, aby nebylo zapotřebí začít s tím vším zítra zase hezky od začátku! Moderní žena neumí dosáhnout onu extázi z pocitu „mám vše hotovo“. Moderní matka neustále závodí s časem.

Národní zpráva o rodině (Prokešová a kol., 2004), kterou vypracovalo Ministerstvo práce a sociálních věcí, upozorňuje na skutečnost, že tradiční model rodiny přestává fungovat. Podle socioložky Jiřiny Šiklové (in Prokešová a kol., 2004) se forma rodiny neustále mění a momentální chaos okolo její transformace spočívá v tom, že jsme si dnes rodinu chybně redukovali jen na matku, otce a malé děti. Tato transformace na mikrosociologické úrovni způsobila, že podoba rodiny 21. století má jen velmi málo společného s tradiční rodinou druhé poloviny 20. století. Pevné a ve společnosti ukotvené vzorce se ztrácejí a jsou neustále nahrazovány novými, které se „navzájem srážejí, protirečí si, jsou rozporné“ (Bauman 2002:19).

Novým rysem Beckovy tzv. druhé moderny jsou rozpory vznikající na poli vztahů muž – žena. Tabulka č.1 uvádí nedávná data vypracovaná Českým statistickým úřadem. Průzkum dokládá stále přetrvávající hluboké rozdíly mezi průměrnými příjmy mužů a žen.

Tabulka č. 1: Muži versus ženy - hrubá mzda za rok 2003

	Muži	Ženy
<i>Průměrný měsíční výdělek - total</i>	22 000 Kč	16 000 Kč
<i>Zákonodárci a vedoucí pracovníci</i>	51 330 Kč	29 190 Kč
<i>Vědečtí a odborní pracovníci</i>	33 190 Kč	25 690 Kč
<i>Technici, zdravotníci, pedagogové</i>	25 140 Kč	18 910 Kč
<i>Nižší administrativní pracovníci</i>	18 490 Kč	14 900 Kč
<i>Provozní ve službách a obchodě</i>	16 630 Kč	11 670 Kč
<i>Kvalifikovaní dělníci</i>	18 300 Kč	12 870 Kč

Zdroj: Český statistický úřad (http://www.mojenoviny.cz/ze_spolecnosti/rodina040820.html).

Hesla o zrovnoprávnění postavení mužů a žen jsou velmi zavádějící. Ona deklarovaná rovnoprávnost na pracovním trhu, kde jsou vytvářeny institucionální podmínky k rovnosti příležitostí a odstraňovány překážky, které stojí ženám na cestě za vlastní kariérou, je neustále provázána zvyšujícími se nároky na ženy, se kterými se počítá (resp. muži počítají) na poli domácích prací. Jaká je situace v České republice? Podle posledního průzkumu (tabulka č.2) Českého statistického úřadu to vypadá, že se mnozí muži ještě nepřehoupli přes tradiční pojetí ženy u plotny přesto, že "Doby pečovatelek o rodinný krb" jsou dávno pryč a ženy se emancipují. Logické by přitom bylo, aby v rodině, kde oba partneři pracují, probíhala spravedlivá dělba práce.

Národní zpráva o rodině ale konstatuje, že takový stav je stále spíš výjimkou. Podle psychologů Evy Šťastníkové se většina pracujících žen s podobnou kvalifikací jako jejich muži spravedlivě dožadují toho, aby po návratu domů manžel v domácnosti také přiložil ruku k dílu (Prokešová a kol., 2004).

Tabulka č. 2 : Dělbba práce v domácnosti

Co dělají doma převážně ženy	Co dělají doma převážně muži	Co dělají oba partneři stejně	S čím pomáhají v domácnosti děti
<i>Vaří</i>	<i>Vyplňují daňová přiznání</i>	<i>Pečují o staré osoby</i>	<i>S mytím nádobí</i>
<i>Luxují</i>		<i>Hrají s dětmi</i>	<i>S luxováním</i>
<i>Nakupují</i>		<i>Pomáhají s domácími úkoly</i>	<i>S nákupy</i>
<i>Myjí nádobí</i>			
<i>Připravují jídlo pro malé děti</i>			
<i>Oblékají malé děti</i>			
<i>Pečují o děti v nemoci</i>			

Zdroj: Český statistický úřad (http://www.mojenoviny.cz/ze_spolecnosti/rodina040820.html).

Jak říká Beck, „produktem a základem průmyslového systému (...) je, že placená práce předpokládá práci v domácnosti“ (Beck 1992:109). Tyto ženě přiřknuté povinnosti mohou mít několik důsledků.

3. Důsledky chápání práce v domácnosti jako povinnosti ženy

Jedním z nich je zvyšující se věk žen, které vstupují do sňatku, což je popsáno výše. Jelikož jsou děti v některých případech brány jako překážka vlastní kariéry, rozhodlo se až 30% českých manželských párů pro chtěnou bezdětnost (Večerník 1998:108).

Pro tzv. dvou-kariérní rodiny (Možný 2002:158-162) však také platí, že vyšší příjmy a předpokládané schopnosti pro výkon náročného povolání by měly těmto rodinám být „oporou při organizování jejich rodiny a zvládání péče o děti“ (Možný 2002:159).

Jenže ani ve finančně dobře zajištěných dvoukariérových českých domácnostech není ještě zdaleka běžné a časté, že se o jejich chod stará také někdo jiný než členové rodiny - třeba formou placené služby," hodnotí problematiku takto směřovaný průzkum Českého statistického úřadu (Prokešová a kol., 2004).

4. Služby v domácnosti

Podle Gabriely Hrůzové, spolumajitelky 1. centra služeb pro domácnost, se ale způsob života lidí hlavně v Praze začíná měnit. "Není to ještě úplně běžné, ale stále víc lidí využívá možnosti třeba odvézt kupu prádla na vyžehlení k paní, kterou zprostředkuje naše agentura," říká Hrůzová. "Zrovna tak jako si stále víc lidí najímá doprovody k dětem třeba na kroužky nebo ze školy domů." Podle Hrůzové už totiž mnoho rodin přišlo na to, že jim klid a nestresovaná matka stojí za vydání třeba i několika tisíc měsíčně².

Služby si naopak dnes docela běžně objednávají ženy, které zastávají dobrou pozici v práci, hodně vydělávají a rozhodly se pořídit si dítě samy. Podle průzkumů takových valem přibývá (Prokešová a kol., 2004). Tento se trend se objevil zhruba před deseti lety.

5. Návrat chův do českých domácností? Nedávná historie a současný trend.

5a) počátek 20. století

Podle Prokešové (2004) má dnešní ideál vzorné ženy kořeny patrně ve středostavovské měšťanské společnosti 19. století. V tomto období vznikl obraz ženy v domácnosti: vzorné manželky a hodné matky. Tento obraz pochází tedy z doby, kdy žena nemusela pečovat o domácnost sama – kuchařka měla na starosti jídlo, chůva malé děti. Hospodyně tak měla více času sama pro sebe. Tyto poměry pak přetrvaly až do počátku 20. století a prezentují ženu – matku jako ideální aristokratku. Ještě před druhou světovou válkou vzhledem k nezaměstnanosti bylo vyloženě nežádoucí, aby šla zaopatřená žena pracovat. Teprve válka tuto situaci změnila, v mnoha případech žena zůstala na obživu celé rodiny sama. Tam, kde muži rukovali na frontu, ženy je musely nahradit v práci. Dokonce ani těžký průmysl nezůstal doménou mužů. Ženy se zapojily do pracovního procesu.

² celá diskuze na toto téma, do které přispěly Vladislava Tomanová, Gabriela Slušítková a Marta Prokešová je uveřejněna na webových stránkách http://www.mojenoviny.cz/ze_spolecnosti/rodina040820.html.

5b) 50. léta 20. století

V padesátých letech významně vzrostl podíl žen v celkovém počtu pracujících. V socialistických zemích byla ženám podsouvána role pracovnice. Úloha výchovy další generace k mateřství byla opomenuta úplně. Z rodin vymizely chůvy a děti pracovně vytížených matek zůstávaly v celodenní péči jeslí, školek a školních družin. V západních zemích byla ženám též dána příležitost chodit do práce, avšak nebyly-li na práci existenčně závislé, upřednostňovaly trávit svůj čas s dětmi.

5c) situace po roce 1989

V období „polistopadovém“ nastoupily emancipace a důraz na individualitu a mnoho žen jim obětovalo svou roli matky. Nastala éra kariéry inspirovaná západním modelem. V současné době dochází k umírnění a stále více žen opět rozhoduje pro mateřství, zároveň však nechtějí zůstat v domácnosti. Vzestupná mobilita ve vzdělání, které ženy za posledních deset let dosáhly, svědčí o jejich kariérních aspiracích. Zdá se, že situace je bezvýhodná. Na západě bylo toto dilema matky z části vyřešeno příchodem pomocnice do domácnosti, jež zároveň pečuje o děti. Většinou se jedná o mladé studentky, nezdělané cizinky, které práci v zahraniční domácnosti chápou nejen jako přivýdělek, ale také jako jazykovou školu a všeobecně školu života.

Během poslední dekády zachvátil fenomén au-pair také Českou republiku. Nejznámější agentura u nás, zabývající se výměnnými pobyty au-pair – slečna na hlídání dětí a pomocnice v domácnosti, často spojenými s jazykovým vzděláváním, je agentura Student Agency³. Výjezdní programy agentury se těší všeobecné popularitě hlavně mezi studentkami, na druhou stranu to však znamená odliv možných pomocnic do zahraničí, ačkoli situace českých matek a jejich vytíženost je srovnatelná se situací v zahraničí. Nicméně tato skutečnost zatím české rodiny nijak nediskriminuje, jelikož poptávka z jejich strany po tomto druhu výpomoci není zatím nijak vysoká.

Při analýze jednotlivých výpovědí se zdá, jakoby instituce chůvy v ČR znovu hledala svou zapomenutou legitimaci. Přitom je logické, aby ve dvou-kariérních rodinách, kde oba partneři pracují stejně byla i domácí práce vykonávána stejným dílem. Tato situace je však stále spíše výjimečná a většina domácí práce zůstává na matce. Zvláště, pokud je na mateřské a zůstala s dítětem doma. Není snadné pro takovou ženu udržet se při celodenním kolotoči vaření, přebalování, žehlení a nakupování psychicky vyrovnaná a v duševní kondici. Skutečně vážný problém nastává ve chvíli, kdy se chce matka předčasně vrátit do zaměstnání, ale dítě je ještě příliš malé, aby jej mohla dát do mateřské školky. Možnost, že by se na mateřské partneři vystřídali existuje, ale je mizivá a většina rodin (bohužel) nad takovýmto řešením ani neuvažuje. Možná proto se určité procento rodin (matek)

³ www.student-agency.cz

rozhoduje podle západního modelu využívat nákupů služeb jak pomocnice do domácnosti, tak v péči o dítě. Existují dvě možnosti. Využití sociálních sítí známých a příbuzných nebo specializované agentury.

6. Analýza

Ve své práci jsem analyzovala diskusi na téma chůva v české domácnosti jež probíhala (a stále doufám probíhá a bude se vyvíjet) na webových stránkách www.rodina.cz. Intenzivnější diskuze na téma „chůva“ započala již počátkem roku 2001, kdy se jevila velmi nekonzistentní a k danému tématu se vracela s velkými časovými prodlevami. Pravidelnosti dosáhla až v časovém intervalu srpen – listopad 2004. Diskuze se zúčastnilo okolo třiceti matek, majících přístup k internetu. Na webových stránkách www.rodina.cz se mohly aktivně rozdělit o své názory a dotazy týkající se chův.

- **Operacionalizace**

Stěžejní bod tvoří analýza diskuze 16-ti matek, které do on-line debaty přispívaly pravidelně. Ve svém důsledku to znamenalo, že jsem z analýzy vyloučila všechny náhodné příspěvky. Pro vytvoření vzorku jsem si stanovila dvě základní kritéria, jehož následkem byla bohužel silná redukce vzorku:

- a) respondentka zahrnutá do analýzy se musela alespoň třikrát aktivně zúčastnit diskuze týkající se tématu chůva
- b) příspěvatelka musela být matkou a musela problematiku chůvy řešit na bázi vlastní situace a praxe.

Na tomto principu jsem vysledovala nejčastější dotazy matek mající zájem o najímání chůvy, jejich obavy a snahu zorientovat se alespoň v primárních věcech jako je výše platu chůvy, jak často, jak dlouho, náplň práce, bezpečnost a podobně.

Druhou skupinu žen tvořily matky, které služeb chův a hospodyň již využívají nebo v minulosti využívaly a v diskusi se dělily o své zkušenosti. Jelikož se jednalo o malý vzorek respondentek, obě skupiny jsem sloučila a jejich výpovědi jsem statisticky hrubě naznačila v grafech a tabulkách za použití statistického programu SPSS a Microsoft Excel.

- **Základní charakteristiky respondentek**

Jednalo se především o matky jednoho až dvou dětí (tabulka č. 3). Mezi nimi se nacházely ženy různých profesí (redaktorka časopisů, právnička, inženýrka, prodavačka i žena v domácnosti), převážně dosti finančně zabezpečené na to, aby si takovýto služeb mohly dovolit (za indikátory vyššího ekonomického statusu respondentek jsem považovala jednak jejich enormní zájem o využívání služeb chůvy, diskusi o financování, skutečnost, že do práce chtějí nastoupit ne z finančních

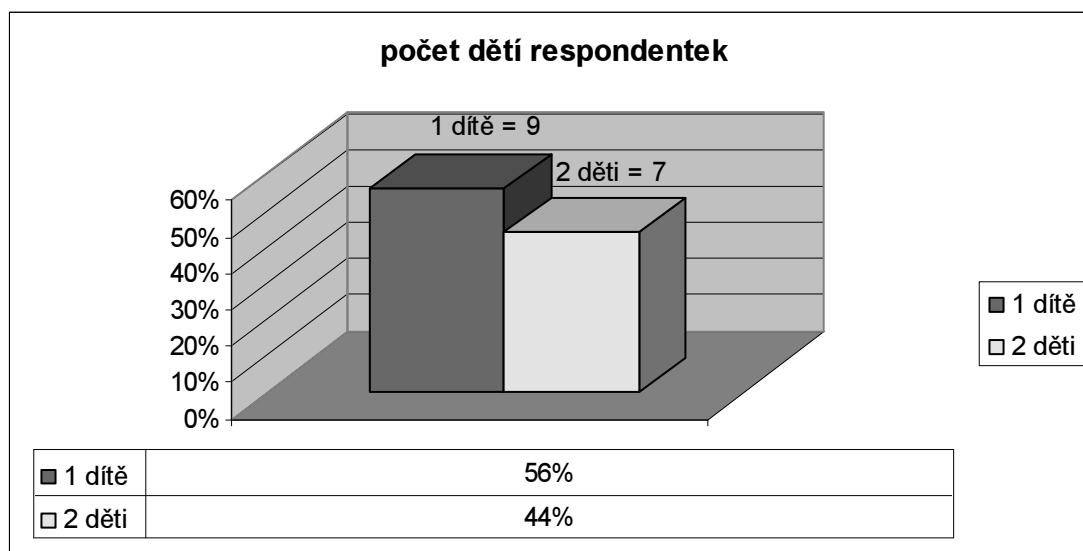
důvodů, ale aby nevyšly z praxe v práci, která je baví, a která jim pomalu začíná chybět a fakt, že mají v domácnosti počítač a zapojený internet, takže se pravidelně mohly zúčastňovat diskuzí).

Zájemkyně o tuto službu pocházely především z města, ženy z vesnice využívaly pomoci svých matek nebo tchýní. Navíc u těchto žen silně pracoval mechanismus strachu ze stigmatizace jako „neschopných zvládnout svou povinnost manželky, matky a hospodyně). Ženy ve městě vnímaly celou situaci jinak a vycházely zejména z potřeby vrátit se zpět do pracovního procesu ne z finanční naléhavosti, ale z důvodu osobní aspirace. Jednalo se především o respondenty s vyšším vzděláním a zajímavou prací.

Při analýze vyšlo najevo, že se mnohé matky instituci chůvy nebrání, naopak by ji přivítaly jako ohromnou pomoc. V čem se liší od západních zemí jako je Velká Británie, Německo a USA je konsensuální představa o tom, jaké vlastnosti by chůva měla mít, kolik času by měla s dítětem trávit a do jaké míry by se měla integrovat do rodiny a stát se její součástí.

Mezi hlavní charakteristiky rozdílů „české“ a „zahraniční“ představy chůvy patří vyšší inklinace k modelu „baby sitter“ než k modelu „au-pair“. České rodiny si stále chrání své soukromí a přítomnost chůvy, jako nového člena rodiny je pro mnohé české matky spíše nepřijatelná. Naopak „baby sitter“ – pravidelně dojíždějící placená osoba, jejíž úkolem je pouze několika hodinové pohlídání potomka nejlépe v kombinaci s generálním úklidem domácnosti je více než vítána.

Tabulka č. 3: Procentuální poměr počtu dětí respondentek

Třetí komponent analýzy tvoří zmapování českých agentur, jež své služby (chůva/hospodyně) nabízejí na svých webových stránkách. Ve zpracování dat jsem vycházela především z hlavních

problémů, které se tématu „chůvy“ týkají a z nabídky agentur schopných tyto potřeby alespoň z části vyřešit.

6a) Agentury

Nabídka českých agentur je poměrně široká, pokud vycházíme z předpokladu, že většina agentur již v současné době využívá nabízení svých služeb a informace o sobě skrze internet.

Agentury které službu hlídání dětí nabízejí je možné nalézt na www stránkách

<http://budulinek.kvalitne.cz/> , <http://dite.unas.cz/> , <http://babysitting.webz.cz/>

, <http://ctyrlistek.olomouc.com/hlidani/index.html>, <http://sweb.cz/sluzby-rodina/>,

<http://www.sweb.cz/chuva.radka/>, a mnohé další.

Z desítek inzerátů jednotlivců nebo agentur lze již opravdu vybírat, ale přesto je nutné si nejdříve rozmyslet, na co přesně bude žadatel(ka) chůvu potřebovat. Na hlídání dítěte v době nemoci by v ideálním případě byla chůva se zdravotnickým vzděláním, při občasném večerním hlídání stačí pomoc studentky stejně jako na doprovod dítěte do kroužků. Nejnáročnější výběr představuje hledání pro stále každodenní hlídání. Ze všeho nejlepší je vybrat si podle referencí známých.

Pokud tato možnost neexistuje přicházejí na řadu profesionální agentury. Nejvhodnější je taková, která existuje už delší dobu a má profesionální přístup. Sázkou do loterie jsou soukromé inzeráty. Zájemkyně často neví, do čeho jdou, protože žádná chůva o sobě neprozradí, že je nespolehlivá a děti nesnáší. Může to vyjít, ale nemusí a jedna špatná zkušenost může snadno matku od dalšího využití tohoto typu služby nadlouho, ne-li navždy odradit. Z analyzované diskuze vyplynul fakt, že ženy hledající chůvu preferují před službami profesionálních agentur vlastních sociálních sítí, referencí a kontaktů.

Pokud se přesto obrátí na agentury, je jim často zaručen profesionální a zodpovědný přístup. Tyto agentury mají ve své nabídce mají pouze ženy, které prošly řadou testů, mají praxi a příslušné vzdělání. Pracují s právní zárukou, každá pečovatelka má čistý výpis z rejstříku trestů, dobrý zdravotní stav, zkušenost v daném oboru a minimálně středoškolské vzdělání, umí se postarat o novorozené děti. Ve většině případů se jedná o zdravotní sestry a pedagogické pracovnice s jazykovou znalostí AJ, NJ, FJ, RJ, ŠJ.

Nejčastější nabídky mají tuto podobu:

- Zajistíme pro Vaše batolata či malé děti zdravotní sestry
- Chůvy s pedagogickým vzděláním
- Pro větší děti dívky se zkušenostmi jako au-pair v zahraničí či učitelky z mateřských škol, studentky VŠ
- Nabízíme občasné hlídání, stálé hlídání, doprovod do kroužků, doučování jazyků nebo učiva ZŠ, cizojazyčný servis,
- Jsme schopni zprostředkovat chůvy na HPP, VPP, občasné hlídání, nepravidelné večerní hlídání, či zajistit chůvy v době nemoci Vašeho dítěte. Hlídání dítěte se pohybuje od 70-130,- Kč /hod. dle zkušeností, vzdělání, jazykového vybavení a Vašich požadavků.
- VIP servis (vaše dítě může do školy vozit limuzína s osobním řidičem s doprovodem ochranky)

Tyto agentury často radí zájemcům přesný návod jak postupovat při výběru chůvy ideální zrovna pro jejich potřeby dítěte.

6b) Chůva na míru

Kde a jak najít dobrou chůvu k dětem? Webové stránky, které se problematikou paní na hlídání zabývají nabízejí ve svých rubrikách nejrůznější rady. Jedná se o výčet kritérií, které jsem shrnula do pěti bodů, podle nichž při výběru rodiče hledající chůvu pro své děti mají postupovat. Pokud zájemci hledají spolehlivou chůvu, většina agentur radí dodržovat těchto „pět P“:

1. **PÁTRÁNÍ** - Nikdy neodpovídejte na inzeráty vyvěšené na veřejných místech. Hledejte pouze v seriózních novinách, zeptat se můžete i u dětského lékaře nebo u specializovaných agentur.
2. **POCTIVOST** - Chtějte vidět výpis z trestního rejstříku a doklady.
3. **PRAXE** - Nezapomeňte se zeptat na předchozí místo a na zkušenosti - o jak staré děti se dotýčná starala, kolik jich měla v péči a jak dlouho už chůvu dělá.
4. **PRAVIDLA** - Pokud jste se ji rozhodla přijmout, stanovte si předem jasná pravidla, která budete obě dodržovat. Aby nedošlo k nedorozumění, sepište spolu smlouvu. Do ní zahrňte i takové věci, jako je zákaz kouření v přítomnosti dítěte, popř. v celém bytě, nedovolte, aby dítě bila, aby ho rozmazlovala, aby se dívala na televizi, aby si od vás vyřizovala osobní telefonáty, aby si půjčovala vaše věci nebo aby za vás podepisovala domácí úkoly. I vy se však musíte chovat slušně.
5. **PŘÍSTUP** - Nikdy jí před dítětem nedomlouvejte, mohla by u něj ztratit autoritu. Včas jí plaťte, nevyužívejte ji jako služku a nechovejte se k ní povyšně. I když bude velice milá a spolehlivá, v zájmu zachování dobrých vztahů si vykejte.

Matky by měly při najímání chůvy trvat především na trestní bezúhonnosti chůvy, psychologických testech (nejsou zárukou, ale pro hrubou orientaci postačí), zkušenosti, referencích a pojištění odpovědnosti za škodu.

Některé agentury své chůvy nejen že podrobují výše zmíněným psychologickým testům, ale také je pravidelně proškolují v péči o dítě a v zásadách první pomoci. Nové chůvy posílají nejdřív do tzv. testovacích rodin, kde je rodina, s níž je agentura na tomto domluvena, vyzkouší. V této rodině bývá jedním z rodičů lékař nebo psycholog a chůva netuší, že je testována. V tabulce č.4 je znázorněn všeobecný výčet služeb, který by měla chůva být schopna poskytnout.

Tabulka č.4: Náplň práce chůvy

Co by chůva měla zvládnout a co můžete žádat	Co není v její náplni práce
Běžná péče o dítě a zásady první pomoci	V základní pracovní náplni není komplexní péče o domácnost, ani částečný úklid po vás
Chodit s dítětem na procházky	
Uvařit nebo ohřát jídlo	
Uklidit po dítěti hračky a oblečení	
Věnovat se dítěti, hrát si s ním	
Umět řešit nenadálé nebo konfliktní situace	
Dohlédnout na úkoly do školy	

Je důležité si povšimnout, že profesionální chůvy zajištěné přes agentury nemají v popisu práce úklid domácnosti. Zdá se, že o tom koluje širší povědomí, jelikož většina matek – jak vyplynulo z diskuze na www.rodina.cz by (ačkoli ráda uvítala i menší pomoc s domácností), nechtěla paní na úklid a paní na hlídání v jedné osobě. Nejdůležitější byla spokojenost dítěte, jak vychází v tabulkách č. 7 a 8.

6c) Analýza nejčastějších dotazů

Analýza diskuze 16-ti matek, které přispívaly po dobu srpen 2001 – listopad 2004 svými názory, zkušenostmi a otázkami na téma chůva. V následujících 5-ti otázkách se jedná o excerpci jejich nejčastějších dotazů.

1. Studentka nebo babička?

V diskuzi se neustále vyskytovalo dilema volby typu chůvy - babička nebo studentka. Agentury ponechávají rozhodnutí na zájemkyních. Pro občasné nepravidelné hlídání doporučují spíše využít studentku, pro stálé hlídání nabízejí "koupennou babička". Proč? Studentka bude dítěti spíš

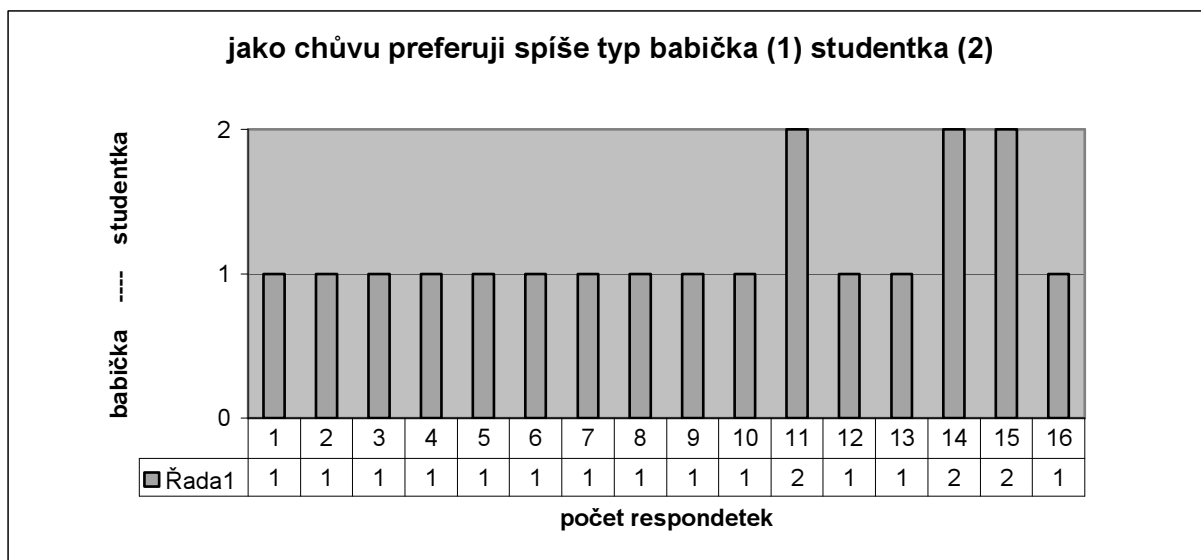
kamarádkou, nebude mít tolik času, kolik by matky potřebovaly a je otázkou, jak dalece je schopna vytvořit si k dítěti citový vztah. Navíc, po čase určitě odejde. Naproti tomu paní v důchodovém věku má dost času, má taky dost zkušeností (pravděpodobně už vychovala své vlastní děti) a s dítětem se snadno sblíží. Úplně nejlepší je bývalá zdravotní sestra (nejlépe dětská sestra nebo sestra z jeslí) nebo učitelka z mateřské školy. Samozřejmostí je, že chůva nekouří, je čistotná a má vztah k dětem. To všechno lze zjistit při osobním setkání.

Většina matek by spíše jako pomocníci při hlídání dětí přivítaly starší ženu, s odrostlými vlastními dětmi, která by mohla dítěti nahradit babičku (tabulka č.5). Většina matek si v diskuzi stěžovala na nespolehlivost mladších dívek. U starších paní předpokládaly více volného času a více zkušeností s vlastními dětmi, které by se promítly i do hlídání jejich vlastních dětí. Navíc starší paní byly podle dosavadních zkušeností respondentek ochotnější přizpůsobit se režimu rodiny.

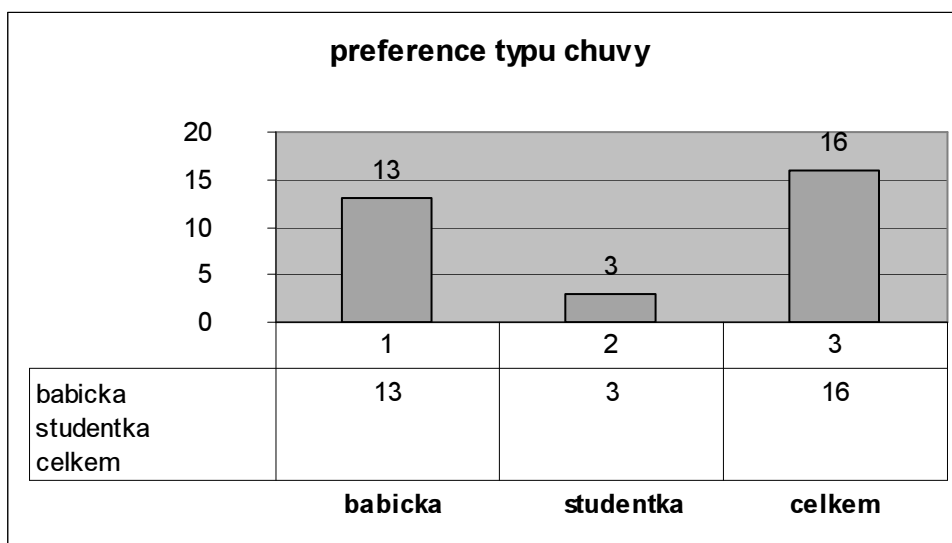
Mezi nejčastější nejčastějšími klady „koupené babičky“ respondentky uváděly zachovávání limitů určených matkou. „zakoupené“ babičky nediskutovaly nad výchovnými metodami, dětem podstrkovaly hromady sladkostí a hlavně se neptaly matek kam jdou a proč.

Většina respondentek tuto svobodu ocenila po předchozích zkušenostech s věčně nespokojenou tchýní. Podobnost vykazuje také tabulka č. 6, jež se také týká preferencí chůvy typu babička.

Tabulka č. 5 : Studentka nebo babička?

Tabulka č. 6: preference respondentek v typu chůvy

2. Zvykáací doba

Většině matek leželo na srdci, aby si dítě na chůvu rychleji zvyklo. Jejich vzájemné rady by se daly shrnout takto: Ať už hledáte příležitostné nebo stálé hlídání, měly byste s chůvou strávit nějakou dobu společně. Není vhodné pustit k dítěti cizí osobu a okamžitě odejít. Na poznání chůvy si rozhodně najdete čas, nejde totiž o zanedbatelnou věc, ale o vaše dítě. Pokud hledáte stálé hlídání, doporučuje se strávit s chůvou alespoň několik dní. Během té doby jí budete moci v domácnosti vše ukázat a vysvětlit a také zjistíte, jak se má k dítěti. Dávejte si například pozor na to, zda si umyje ruce, než jde poprvé k miminku nebo co udělá, když dítě pláče.

3. ceny za službu

Cena, kterou respondentky uváděly se lišila podle toho, zda šlo o pravidelné nebo nepravidelné hlídání. Pokud hlídání zabezpečuje agentura, stanoví si pevné kvóty. Agentury si mohou účtovat víc za druhé a další dítě, za hlídání v době nemoci, za noční hlídání apod. Naopak cena může hodinově klesnout při hlídání dlouhodobém. Také je možné nechat si agenturou stálou chůvu pouze najít a pak ji platit samostatně. Za toto zprostředkování si agentura naúčtuje jednorázovou částku, která většinou vychází z předpokládaného měsíčního platu chůvy nebo je standardně daná (od 4 do 8 tisíc v Praze). Chůva absolvuje tři měsíční zkušební dobu, během níž se za ni agentura zaručí. Cena za hodinu hlídání je průměrně kolem 100 Kč. Jednorázové hlídání je dražší. Pokud chůva hlídá déle než do 22 hodin, musíte většinou zajistit její odvoz (svým autem nebo taxi).

Většina respondentek měla hlídání zajištěné na inzerát, nebo přes známé z okolí. Zde pak cena záležela na dohodě. Pokud se jednalo o studentku, pak cena nepřekročila 70 Kč za hodinu. V případě starší paní se řádově jednalo o 100 Kč na hodinu.

Cenové relace v zahraničí závisí na dané zemi. Například v sousedním Německu vyjde hodina v přepočtu zhruba od 100 do 250 Kč za jedno dítě, za dvě děti pak od 300 Kč na hodinu. Cena se liší podle vzdělání a zkušeností chůvy. Ve Francii se paní na hlídání (do tří let věku dítěte) odečítá z daní.

Jako příklad ceníku profesionální agentury nabízející také službu hlídání dětí nabízím agenturu Domov v tabulce č.7.

Tabulka č. 7 : Ceník profesionální agentury

Hlídání dětí		
Druh prací	Jednotka	Cena (Kč)
Pravidelné hlídání	hodina	110,-
Jednorázové hlídání	hodina	130,-
Příplatky		
Za používání cizího jazyka	hodina	20,-
Práce prováděné o sobotách		+25%
Práce prováděné ve dnech státních svátků a o nedělích		+50%

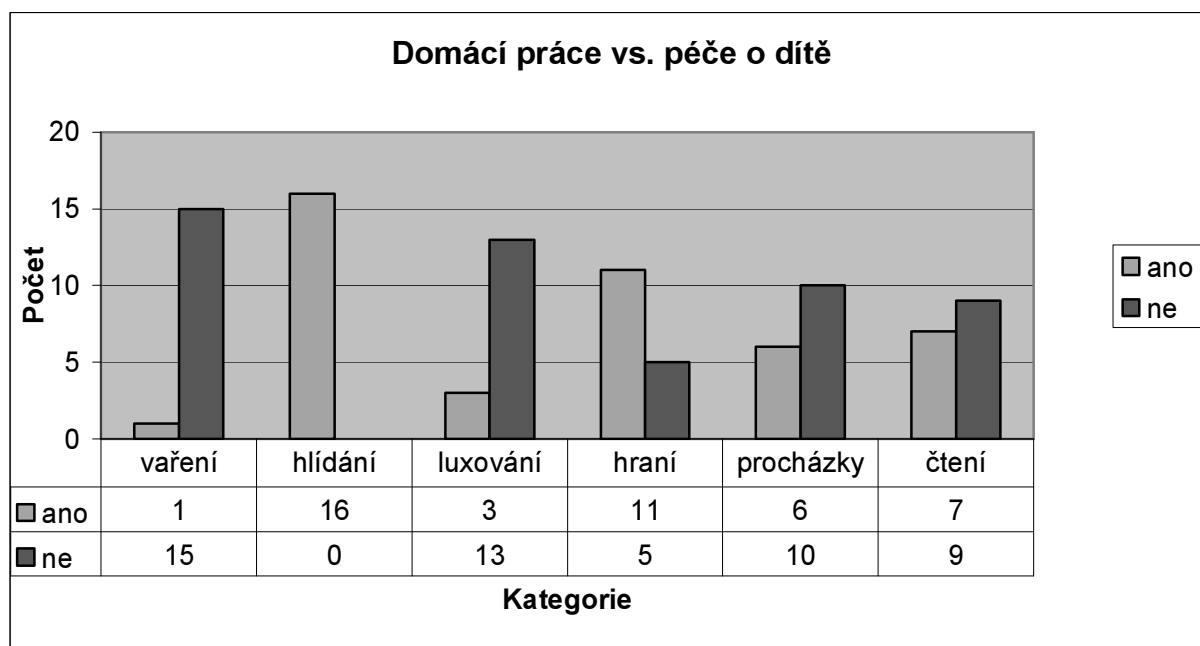
Ceny neobsahují DPH.

Zdroj: <http://www.agenturadomov.cz/cenik7.html>

4. Chůva nebo paní na úklid?

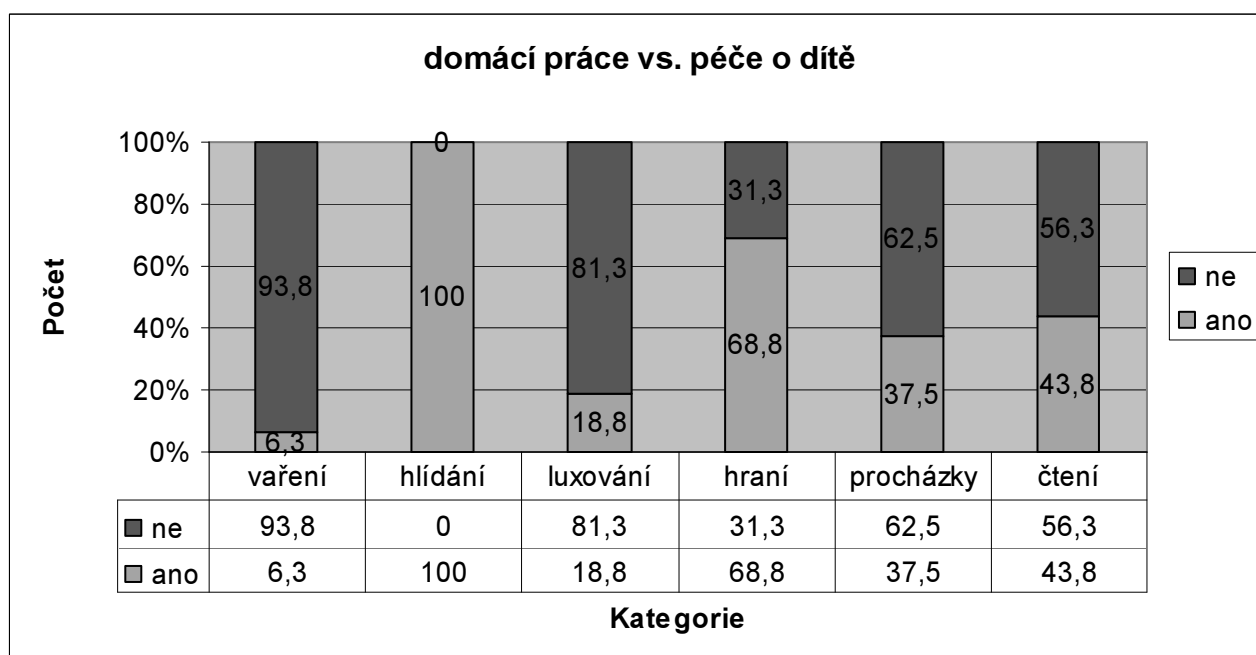
Téměř u všech respondentek se vyskytoval důraz na rozlišení mezi paní na úklid a paní na hlídání. Ačkoli by mnoho z nich přivítala výpomoc také při generálním úklidu bytu, většina z nich se tyto dvě práce odlišit. Majorita respondentek preferovala, aby se chůva spíše věnovala dítěti a pokud by jí vyšel čas, mohla by pomoci s nějakou lehčí domácí prací. Důležitější však byla celková spokojenost dítěte, jeho aktivní program, procházky venku a vzdělávání úměrné jeho věku.

Tabulka č. 8: Povinnosti chůvy: domácí práce vs. péče o dítě

Například vaření nebylo až na jeden případ vůbec vyžadováno. Matky se navzájem v diskuzi na toto téma shodly na nejjednodušším postupu – jídlo si samy dopředu navaří a chůva postupem času již sama ví, co je dítě zvyklé jíst. Skoro 70 % matek (tabulka č. 9) považuje za hlavní náplň chůvy povinnost dítě zabavit a to nejlépe hraním si s ním. Mezi další preferované činnosti patří čtení knížek (44%) a procházky venku (38%). Tyto dvě činnosti samozřejmě závisí na věku dítěte.

Tabulka č. 9: Povinnosti chůvy: domácí práce versus péče o dítě v %

Závěr

Chůva se začíná pomalu vracet do českých rodin. Její návrat je zdlouhavý a má co do činění s dlouhotrvající transformací české rodiny, která se utvářela a měnila pod vlivem specifických politických, sociálních, ekonomických a ideologických podmínek. Osobně si nemyslím, že by se instituce chůvy dočkala obdobného rozmachu a samozřejmosti jako tomu bylo v českých středostavovských rodinách na počátku století a pokud ano, pak v jiné méně familiérní podobě. Rodina se zmenšila, spousta práce se zautomatizovala. Městské rodiny mají pro najímání chův nesrovnatelně vyšší tendence než rodiny na vesnici, ale i zde se nejedná o trendovou záležitost. Pokud se matka rozhodne využít služeb chůvy obrací v první řadě na síť svých známých a pokud takovouto sociální sítí přátel a rodiny nedisponuje a může si to finančně dovolit, obrací se většinou na profesionální agentury.

Dosavadní zkušenosti matek s institucí chůvy jsou spíše pozitivní. Velkou úlohu zde sehrává v první řadě důvěra. S postupujícím časem se nezřídka pracovní poměr mezi matkou a chůvou mění na pracovní – přátelský. Chůva většinou dostává klíče od bytu a to je jeden důvodů, proč většina matek váhá s využitím této služby do doby než si chůvu skutečně dobře neproověří..

Budoucnost chův v české společnosti je nesmírně zajímavé téma a určitě by si zasloužilo hlubší průzkum. Navrhovala bych postupovat přes agentury. Skrze ně by bylo možno dostat se k velkému počtu profesionálních chův a kontakty na rodiny, které jejich služeb využívají. Pokud by byl vzorek dostatečně veliký pro aplikaci kvantitativní analýzy, ukázalo by se mnoho vztahů mezi současnou českou rodinou a touto službou na mikrosociologické i mikrosociologické úrovni. Možná by byla snad i predikce budoucího vývoje instituce chůvy, která v českém prostředí ještě v nedávné historii měla své legitimní místo.

Použitá literatura

Bauman, Z.: Tekutá modernita, Mladá fronta, Praha 2002.

Beck, U.: Risk Society: Towards a New Modernity, Sage, London 1992.

Berger, L.P., Kellner, H.: Marriage and the Construction of Reality, Diogenes 46/64, str. 1-23.

Možný, I.: Sociologie rodiny, SLON, Praha 2002.

Prokešová, M., V.Tomanová a G. Slušíková : Kam kráčíš, česká rodino? (In.

http://www.mojenoviny.cz/ze_spolecnosti/rodina040820.html).

Ročenka Hospodářských novin, Economia, Praha 2002.

Večerník, J. a kol.: Zpráva o vývoji české společnosti (1989-1998), Academia, Praha 1998.

<http://www.agenturadomov.cz/firma.html>.

<http://www.agentura-martina.cz/hlidani.html>.

<http://www.csfd.cz/film.php?21539> .

<http://kina.seznam.cz/diskuse/02/42/84.html>.

<http://www.studentagency.cz>